

Uz sākumlapu>Nauda/naudas prasījumi>Aktīvu aizsardzība, kamēr tiek izskatīta prasība ES valstīs Aktīvu aizsardzība, kamēr tiek izskatīta prasība ES valstīs

Polija

1 Kādi ir dažādie pasākumu veidi?

Pasākuma veids ir atkarīgs no nodrošināmās prasības būtības. Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa (*kodeks postępowania cywilnego*) 747. pantu naudas prasības nodrošina:

apķīlājot kustamo mantu, darba algas, prasījumus no bankas konta vai citus prasījumus, kā arī citas īpašumtiesības;

apgrūtinot atbildētāja nekustamo īpašumu ar obligātu hipotēku;

aizliedzot izmantot vai apgrūtināt nekustamo īpašumu, par kuru nav ieraksta zemesgrāmatā un hipotēku reģistrā vai kura zemesgrāmatas un hipotēku reģistra ieraksts ir pazudis vai iznīcināts;

apgrūtinot kuģi vai būvēšanas procesā esošu kuģi ar jūras hipotēku;

aizliedzot izmantot kopīpašuma tiesības uz telpām;

nosakot īpašuma tiesību nodošanu attiecībā uz atbildētāja uzņēmumu vai lauku saimniecību, vai uz struktūru, kas veido daļu no uzņēmuma, vai uz tā daļu, vai daļu no atbildētāja lauku saimniecības.

Ja tiek nodrošināta prasība, kas nav naudas prasība, tiesa nosaka tādu nodrošinājumu, kuru tā uzskata par piemērotu attiecīgajā gadījumā, neizslēdzot naudas prasību nodrošināšanai paredzētos pasākumus (Civilprocesa kodeksa 755. pants). It sevišķi tiesa var:

standartizēt tiesvedības pušu vai dalībnieku tiesības un pienākumus uz šīs tiesvedības laiku;

aizliegt izmantot lietas vai tiesības, uz ko attiecas tiesvedība;

apturēt izpildes tiesvedību vai citu tiesvedību, kuras mērķis ir īstenot spriedumu;

noregulēt jautājumus par bērnu (nepilngadīgo) aizbildniecību un saskarsmi ar bērniem;

noteikt, ka zemesgrāmatas un hipotēku reģistrā vai citā atbilstīgā reģistrā ir jāieraksta atbilstīgs iebildums.

Izvēloties sniedzamā nodrošinājuma veidu, ir jāņem vērā tiesvedības pušu vai dalībnieku intereses, lai nodrošinātu pienācīgu juridisko aizsardzību tiesīgajai pusei un neradītu pārmērīgu slogu atbildētājam.

2 Kādi ir nosacījumi rīkojuma izdošanai par šiem pasākumiem?

2.1 Procesuālā kārtība.

Tiesvedību par nodrošinājuma sniegšanu uzsāk:

pēc tiesvedības puses vai dalībnieka pieprasījuma, kas iesniegts tiesai, kura ir kompetenta izskatīt lietu pirmajā instancē; ja šo tiesu nevar noteikt, kompetentā tiesa ir tiesa, kas atrodas vietā, kurā ir jāīsteno lēmums par nodrošinājumu, vai, ja šāda pamata nav vai ja lēmums par nodrošinājumu ir jāīsteno dažādu tiesu jurisdikcijā, galvaspilsētas Varšavas rajona tiesa (*sąd rejonowy*); nodrošinājuma lūgumu, kas iesniegts tiesvedības laikā, izskata tās instances tiesa, kurā notiek lietas izskatīšana, izņemot, ja šī tiesa ir Augstākā tiesa (*Sąd Najwyższy*); tādā gadījumā pirmās instances tiesa izlemj, vai nodrošinājums būtu jāsniedz vai ne (Civilprocesa kodeksa 734. pants);

ex officio gadījumos, kad tiesvedību var uzsākt *ex officio* (Civilprocesa kodeksa 732. pants).

Nodrošinājuma lūgumus iesniedz rakstiski. Tiem ir jāatbilst prasībām, ko piemēro lūgumiem, un jānorāda nodrošinājuma sniegšanas veids un — naudas prasības gadījumā — arī nodrošinājuma summa (kura nedrīkst pārsniegt attiecīgās prasības summu, ko aprēķina kopā ar procentiem, sākot no lēmuma par nodrošinājumu pieņemšanas dienas, kā arī nodrošinājuma sniegšanas izmaksām, un kura var arī ietvert tiesvedības prognozētās izmaksas), kā arī lūgumu pamatojošie apstākļi. Ja nodrošinājuma lūgumu iesniedz pirms tiesvedības uzsākšanas, ir arī tšumā jāapraksta lietas priekšmets (Civilprocesa kodeksa 736. pants).

Nodrošinājumu var sniegt pirms tiesvedības uzsākšanas vai tās laikā. Pēc tam, kad tiesīgā puse ir saņēmusi izpildāmu spriedumu, nodrošinājumu var sniegt tikai tad, ja tas ir paredzēts tādas prasības nodrošināšanai, kuras izpildes termiņš vēl nav beidzies (Civilprocesa kodeksa 730. panta 2. punkts).

Ja nodrošinājumu sniedz pirms tiesvedības uzsākšanas, tiesa nosaka termiņu, kurā ir jāiesniedz vēstule, ar ko uzsāk tiesvedību, un pretējā gadījumā nodrošinājums tiek atcelts. Šis termiņš nevar pārsniegt divas nedēļas (Civilprocesa kodeksa 733. pants).

Nodrošinājuma lūgumi ir jāizskata bez liekas kavēšanās vienas nedēļas laikā pēc dienas, kad tie ir iesniegti tiesai, ja vien īpašos noteikumos nav paredzēts citādi. Ja tiesību aktā ir noteikts, ka lūgumi ir jāizskata tiesas sēdes laikā, šai sēdei ir jānotiek viena mēneša laikā pēc dienas, kurā lūgums tika iesniegts (Civilprocesa kodeksa 737. pants).

Nodrošinājums ir jāsniedz, pamatojoties uz tiesas spriedumu.

2.2 Galvenie noteikumi.

Nodrošinājumu var pieprasīt visu civillietu ietvaros, ko izskata tiesa vai šķīrējtiesa (Civilprocesa kodeksa 730. pants).

Nodrošinājuma sniegšanas nosacījumi ir tādi, ka prasībai un likumīgajām interesēm saistībā ar nodrošinājuma sniegšanu ir jābūt pamatotām. Likumīgas intereses saistībā ar nodrošinājuma sniegšanu pastāv gadījumā, ja bez nodrošinājuma sniegšanas būs neiespējami vai ļoti grūti izpildīt lietā pieņemto spriedumu vai ja citādi būs neiespējami vai ļoti grūti panākt tiesvedības mērķi (Civilprocesa kodeksa 730.1 pants).

Nodrošinājuma mērķis nedrīkst būt prasības apmierināšana, ja vien tiesību aktā nav noteikts citādi (Civilprocesa kodeksa 731. pants).

Tiesā var noteikt, ka, lai īstenotu lēmumu par nodrošinājumu, tiesīgajai pusei ir jāveic iemaksa, lai nodrošinātu tiesīgās puses prasības, kuras izriet no lēmuma par nodrošinājumu īstenošanas, izņemot, ja tiesīgā puse ir Valsts kase un ja nodrošinājums ir sniegts prasībām attiecībā uz uzturīdzekļiem, invaliditātes pensiju vai parādiem darba ņēmējam darba tiesību lietu ietvaros par daļu, kas nepārsniedz darba ņēmēja pilnu mēneša atlīdzību (Civilprocesa kodeksa 739. pants).

3 Šādu pasākumu priekšmets un būtība?

3.1 Pret kāda veida īpašumu šādus pasākumus var vērst?

Nodrošinājumu var sniegt attiecībā uz:

kustamo mantu;

darba algām;

prasījumiem no bankas konta vai citiem prasījumiem, kā arī citām īpašumtiesībām;

nekustamo īpašumu;

kuģiem vai būvēšanas procesā esošiem kuģiem;

kopīpašuma tiesībām uz telpām;

uzņēmumu vai lauku saimniecību, vai uz struktūru, kas veido daļu no uzņēmuma, vai uz tā daļu, vai daļu no lauku saimniecības.

Nodrošinājums nevar segt priekšmetus, parādus vai tiesības, uz ko neattiecas izpilde. Ārbojīgas preces var būt nodrošinājums, ja atbildētājam nav cita īpašuma, ar kuru nodrošināt tiesīgās puses prasības, un ja preces var ātri pārdot.

3.2 Kādas ir šādu pasākumu sekas?

Nodrošinājuma tiesvedības galvenais mērķis ir nodrošināt, lai tiesīgā puse (parasti kreditors) būtu aizsargāta pret iespējamu negatīvu ietekmi, kuru varētu radīt kavēšanās saistībā ar lietu izskatīšanu tiesā (vai strīda izšķiršanu ārpus tiesas kārtībā), un uzlabot tiesīgās puses stāvokli izpildes tiesvedībā, ja tiesvedības priekšmets un nodrošinājums ir izpildāma prasība. Zināmā mērā nodrošinājums var arī ļaut tiesīgajai pusei saņemt naudas ieguvumus.

Turklāt nodrošinājums var būt reakcija uz tādām atbildētāja darbībām, kas kaitē tiesīgās puses pamatotām interesēm.

Nodrošinājuma ietekme uz atbildētāju atšķiras atkarībā no nodrošinājuma sniegšanas veida un var būt šāda:

ja tiek apķīlāta kustamā manta, to pārvaldība pēc apķīlāšanas neietekmē tiesvedības turpmāko gaitu, un pret pircēju var arī īstenot izpildes tiesvedību attiecībā pret apķīlāto kustamo mantu;

ja kā nodrošinājums tiek arestēts uzņēmuma vai lauku saimniecības īpašnieka bankas konts, tiesīgā puse var piedzīt tikai tiesas noteiktās summas aktuālo darba algu samaksai kopā ar algu nodokļiem un citām tiesību aktos noteiktām summām, kā arī pieskaitāmām izmaksām;

ierobežoti var izmantot citus apķīlātos parādus un īpašumtiesības (tiesa nosaka to izmantošanas veidu);

tiesu izpildītājs pārdod visus apķīlātos priekšmetus kopā ar tiesībām uz finanšu instrumentiem, kas reģistrēti vērtspapīru kontā vai citā kontā saskaņā ar noteikumiem par finanšu instrumentu tirdzniecību, un saņemto summu nogulda tiesas noguldījumu kontā;

nosaka aizliegumu izmantot vai apgrūtināt nekustamo īpašumu un kopīpašuma tiesības uz telpām;

kuģi vai būvēšanas procesā esošu kuģi apgrūtinā ar jūras hipotēku;

atbildētājam atņemt pārvaldības tiesības un nosaka īpašuma tiesību nodošanu, un ienākumi no īpašuma tiesību nodošanas funkcionē kā nodrošinājums;

ar uzturīdzekļiem saistītās lietās atbildētājam ir tiesīgajai pusei jāmaksā konkrēta vienreizēja summa vai jāveic periodisks maksājums.

3.3 Cik ilgi šādi pasākumi ir spēkā?

Tiesīgā puse var jebkurā brīdī lūgt atcelt vai grozīt juridiski saistošu lēmumu sniegt nodrošinājumu, ja vairs nepastāv vai mainās nodrošinājuma pamatojums (Civilprocesa kodeksa 742. pants, 7541. panta 3. punkts un 757. pants).

Nodrošinājumu anulē, ja:

atbildētājs iemaksā tiesīgās puses nodrošinājuma piemērošanas lūgumā pieprasīto nodrošinājuma summu Finanšu ministrijas depozīta kontā;

prasība vai lūgums tiek likumīgi atgriezts atpakaļ vai noraidīts;

prasība vai lūgums tiek slēgts vai tiesvedība tiek pārtraukta;

tiesīgā puse neiesniedz visu prasību tiesvedības ietvaros vai iesniedz citas prasības, kas nav pirms tiesvedības uzsākšanas nodrošinātā prasība;

tiek galīgi pieņemts spriedums, kas atļauj nodrošinātu prasību (nodrošinājumu anulē pēc tam, kad pagājis viens mēnesis pēc sprieduma galīgās pieņemšanas);

tiesīgā puse nelūdz turpmākus izpildes pasākumus divu nedēļu laikā pēc sprieduma pieņemšanas, ļaujot prasībai kļūt galīgai gadījumos, kad nodrošinājums ir sniegts, apķīlājot kustamo mantu, darba algas, prasījumus no bankas konta vai citus prasījumus, kā arī citas īpašumtiesības vai nosakot īpašuma tiesību nodošanu attiecībā uz atbildētāja uzņēmumu vai lauku saimniecību, vai uz struktūru, kas veido daļu no uzņēmuma, vai uz tā daļu, vai daļu no atbildētāja lauku saimniecības.

Nodrošinājumu anulē arī šādos gadījumos (Civilprocesa kodeksa 7541. pants):

divus mēnešu pēc tam, kad kļūst galīgs spriedums, ar ko atļauj nodrošinātu prasību, vai kļūst galīgs lēmums noraidīt pārsūdzību vai citu tiesiskās aizsardzības līdzekli, kuru atbildētājs sniedzis pret spriedumu, ar ko atļauj nodrošinātu prasību;

ja viena mēneša laikā pēc tam, kad kļuvis galīgs spriedums, ar ko atļauj nodrošinātu prasību, tiesīgā puse nepieprasa papildu izpildes pasākumus vai kļūst galīgs lēmums noraidīt pārsūdzību vai citu tiesiskās aizsardzības līdzekli, kuru atbildētājs sniedzis pret spriedumu, ar ko atļauj nodrošinātu prasību – gadījumos, kad nodrošinājums *inter alia* ietver kustamas mantas apķīlāšanu.

4 Vai pasākumu var pārsūdzēt?

Gan tiesīgā puse, gan atbildētājs var iesniegt sūdzību pret pirmās instances tiesas lēmumu par nodrošinājumu (Civilprocesa kodeksa 741. pants).

Lapa atjaunināta: 24/09/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.